

Zbornik sudske prakse

PRESUDA OPĆEG SUDA (deveto prošireno vijeće)

29. rujna 2021.*

„Tržišno natjecanje – Zabranjeni sporazumi – Tržište elektrolitskih kondenzatora od aluminija i tantala – Odluka kojom se utvrđuje povreda članka 101. UFEU-a i članka 53. Sporazuma o EGP-u – Uskladjivanje cijena u cijelom EGP-u – Novčane kazne – Djelomično oslobođenje od novčane kazne – Točka 26. Obavijesti o suradnji iz 2006. – Smanjenje iznosa novčane kazne – Točka 37. Smjernica o metodi za utvrđivanje kazni iz 2006. – Gornja granica od 10 % prihoda – Neograničena nadležnost”

U predmetu T-344/18,

Rubycon Corp., sa sjedištem u Ini (Japan),

Rubycon Holdings Co. Ltd, sa sjedištem u Ini,

koje zastupaju J. Rivas Andrés i A. Federle, odvjetnici,

tužitelji,

protiv

Europske komisije, koju zastupa B. Ernst, L. Wildpanner i F. van Schaik, u svojstvu agenata,

tuženika,

povodom zahtjeva na temelju članka 263. UFEU-a kojim se zahtijeva, s jedne strane, poništenje Odluke Komisije C(2018) 1768 *final* od 21. ožujka 2018. u vezi s postupkom na temelju članka 101. [UFEU-a] i članka 53. Sporazuma o EGP-u (predmet AT.40136 – Kondenzatori), u dijelu u kojem se odnosi na tužitelje i, s druge strane, smanjenje iznosa novčanih kazni koje su im izrečene,

OPĆI SUD (deveto prošireno vijeće),

u sastavu: M. J. Costeira (izvjestiteljica), predsjednica, D. Gratsias, M. Kancheva, B. Berke i T. Perišin, suci,

tajnik: E. Artemiou, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 21. listopada 2020.,

* Jezik postupka: engleski

donosi sljedeću

Presudu¹

I. Okolnosti spora

A. Tužitelji i predmetni sektor

- 1 Tužitelji, Rubycon Corp. (u dalnjem tekstu: prvi tužitelj) i Rubycon Holdings Co. Ltd (u dalnjem tekstu: drugi tužitelj) društva su sa sjedištem u Japanu. Prvi tužitelj proizvodi i prodaje elektrolitske kondenzatore od aluminija. Od 1. veljače 2007. drugi tužitelj drži 100 % udjela u kapitalu prvog tužitelja.
- 2 Predmetna povreda odnosi se na elektrolitske kondenzatore od aluminija i tantala. Kondenzatori su električne komponente u kojima se elektrostatički pohranjuje energija u električnom polju. Elektrolitski kondenzatori koriste se u gotovo svim elektroničkim proizvodima, poput osobnih računala, tableta, telefona, rashladnih uređaja, hladnjaka, perilica rublja, automobilskih proizvoda i industrijskih uređaja. Raspon kupaca je stoga vrlo raznolik. Elektrolitski kondenzatori i, konkretnije, elektrolitski kondenzatori od aluminija i tantala, proizvodi su čija je cijena važan čimbenik konkurentnosti.

B. Upravni postupak

- 3 Dana 4. listopada 2013. Panasonic i njegova društva kćeri podnijeli su Europskoj komisiji zahtjev za priznavanje zabilježbe na temelju točaka 14. i 15. Obavijesti Komisije o oslobođanju od kazni i smanjenju kazni u slučajevima kartela (SL 2006., C 298, str. 17.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavljje 8., svezak 4., str. 62.; u dalnjem tekstu: Obavijest o suradnji iz 2006.) pružajući informacije o navodnom postojanju povrede u sektoru elektrolitskih kondenzatora.
- 4 Dana 28. ožujka 2014. Komisija je na temelju članka 18. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima [101. i 102. UFEU-a] (SL 2003., L 1, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavljje 8., svezak 1., str. 165. i ispravak SL 2016., L 173, str. 108.) zatražila informacije od više poduzetnika koji posluju u sektoru elektrolitskih kondenzatora, među kojima su i tužitelji.
- 5 Tužitelji su 26. svibnja 2014. Komisiji podnijeli zahtjev za smanjenje iznosa novčane kazne na temelju Obavijesti o suradnji iz 2006.
- 6 Dana 4. studenoga 2015. Komisija je donijela obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku koja je bila upućena, među ostalim, i tužiteljima. Tužitelji nisu odgovorili na obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku.
- 7 Komisija je saslušala adresate obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku, među kojima i tužitelje, na raspravi održanoj od 12. do 14. rujna 2016.

¹ Navedene su samo one točke ove presude za koje Opći sud smatra da ih je korisno objaviti.

C. Pobijana odluka

- 8 Komisija je 21. ožujka 2018. donijela Odluku C(2018) 1768 *final* u vezi s postupkom na temelju članka 101. [UFEU-a] i članka 53. Sporazuma o EGP-u (predmet AT.40136 – Kondenzatori) (u dalnjem tekstu: pobijana odluka).
- 9 Komisija je u pobijanoj odluci utvrdila postojanje jedinstvene i trajne povrede članka 101. UFEU-a i članka 53. Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru (EGP) u sektoru elektrolitskih kondenzatora, u kojoj je sudjelovalo devet poduzetnika ili grupacija poduzetnika, odnosno Elna, Hitachi AIC, Holy Stone, Matsuo, NEC Tokin, Nichicon, Nippon Chemi-Con, Sanyo (označava Sanyo i Panasonic zajedno) i tužitelji (u dalnjem tekstu zajedno: sudionici u zabranjenom sporazumu) (uvodna izjava 1. i članak 1. pobijane odluke).
- 10 Komisija u bitnome ističe da se predmetna povreda dogodila između 26. lipnja 1998. i 23. travnja 2012., na cijelom području EGP-a, a sastojala se od sporazuma i/ili usklađenih djelovanja čiji je cilj bilo usklajivanje cjenovnih politika u pogledu nabave elektrolitskih kondenzatora od aluminija i tantala (uvodna izjava 1. pobijane odluke).
- 11 Zabranjeni sporazum u osnovi je bio organiziran putem multilateralnih sastanaka koji su se uglavnom održavali u Japanu, svakog mjeseca ili svakog drugog mjeseca, na razini rukovodećih kadrova zaduženih za prodaju i, svakih šest mjeseci, na razini uprave, uključujući i predsjednike (uvodne izjave 63., 68. i 738. pobijane odluke).
- 12 Multilateralni sastanci su najprije, od 1998. do 2003., bili organizirani pod nazivom „Klub za elektrolitske kondenzatore” ili „Konferencija za elektrolitske kondenzatore” (u dalnjem tekstu: sastanci ECC). Nakon toga, između 2003. i 2005., organizirani su pod nazivom „Konferencija aluminijum – tantal” ili „Grupa za kondenzatore od aluminija ili tantala” ili „sastanci ATC”. Naposlijetu, između 2005. i 2012. organizirani su pod nazivom „Grupa za ispitivanje tržišta” ili „Marketinška grupa” (u dalnjem tekstu: sastanci MK). Usporedno sa sastancima MK te kao njihova dopuna, između 2006. i 2008. organizirani su sastanci „Povećanje troškova” ili „Povećanje kondenzatora” (u dalnjem tekstu: sastanci CUP) (uvodna izjava 69. pobijane odluke).
- 13 Osim tih multilateralnih sastanaka sudionici u zabranjenom sporazumu također su prema potrebi održavali bilateralne i trilateralne *ac hoc* kontakte (uvodne izjave 63., 75. i 739. pobijane odluke) (u dalnjem tekstu zajedno: razgovori protivni tržišnom natjecanju).
- 14 U sklopu razgovora protivnih tržišnom natjecanju sudionici u zabranjenom sporazumu razmjenjivali su informacije o cijenama i budućim cijenama, budućim smanjenjima cijena i rasponima tih smanjenja, ponudi i potražnji, uključujući buduću ponudu i potražnju te su u pojedinim slučajevima zaključivali i primjenjivali sporazume o cijenama te postupali u skladu s njima (uvodne izjave 62., 715., 732. i 741. pobijane odluke).
- 15 Komisija je smatrala da je djelovanje sudionika u zabranjenom sporazumu činilo oblik sporazuma i/ili usklađenog djelovanja sa zajedničkim ciljem, a to je izbjegavanje cjenovnog konkuriranja i usklađivanje njihova budućeg djelovanja u pogledu prodaje elektrolitskih kondenzatora, smanjujući na taj način neizvjesnost na tržištu (uvodne izjave 726. i 731. pobijane odluke).

16 Komisija je zaključila da je to djelovanje imalo jedinstveni protutržišni cilj (uvodna izjava 743. pobijane odluke).

2. Tužiteljeva odgovornost

17 Komisija je utvrdila odgovornost prvog tužitelja zbog njegova izravnog sudjelovanja u zabranjenom sporazumu od 26. lipnja 1998. do 23. travnja 2012. (uvodna izjava 961. i članak 1. točka (h) pobijane odluke).

18 Usto, Komisija je utvrdila odgovornost drugog tužitelja u njegovu svojstvu društva majke koje drži sve udjele u kapitalu prvog tužitelja, za razdoblje od 1. veljače 2007. do 23. travnja 2012. (uvodne izjave 962. i 963. i članak 1. točka (h) pobijane odluke).

3. Novčane kazne izrečene tužiteljima

19 Člankom 2. točkama (k) i (l) pobijane odluke izriče se, s jedne strane, novčana kazna u iznosu od 27 718 000 eura prvom tužitelju „zajedno i solidarno” s drugim tužiteljem i, s druge strane, novčana kazna u iznosu od 706 000 eura prvom tužitelju.

4. Izračun iznosa novčanih kazni

20 Za potrebe izračuna iznosa novčanih kazni Komisija je primijenila metodologiju navedenu u Smjernicama o metodi za utvrđivanje kazni koje se izriču u skladu s člankom 23. stavkom 2. točkom (a) Uredbe br. 1/2003 (SL 2006., C 210, str. 2.; SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svežak 4., str 58., u dalnjem tekstu: Smjernice iz 2006.) (uvodna izjava 980. pobijane odluke).

21 Kao prvo, kako bi utvrdila osnovni iznos novčanih kazni izrečenih tužiteljima, Komisija je uzela u obzir vrijednost prihoda od prodaje tijekom posljedne pune poslovne godine sudjelovanja u povredi, u skladu s točkom 13. Smjernica iz 2006. (uvodna izjava 989. pobijane odluke).

22 Komisija je izračunala vrijednost prihoda od prodaje na temelju prihoda od prodaje elektrolitskih kondenzatora od aluminija i tantala fakturiranih od korisnika sa sjedištem u EGP-u (uvodna izjava 990. pobijane odluke).

23 Usto, Komisija je izračunala mjerodavnu vrijednost prihoda od prodaje zasebno za svaku od dvije kategorije proizvoda, odnosno posebno za elektrolitske kondenzatore od aluminija i posebno za elektrolitske kondenzatore od tantala, te je na njih primijenila različite koeficijente ovisno o trajanju (uvodna izjava 991. pobijane odluke).

24 Komisija je utvrdila da je udio prihoda od prodaje koji treba uzeti u obzir na temelju težine povrede 16 %. U tom pogledu, ona je ocijenila da se horizontalni „sporazumi” o uskladivanju cijena po samoj prirodi ubrajaju u najteže povrede članka 101. UFEU-a i članka 53. Sporazuma o EGP-u i da je zabranjeni sporazum obuhvaćao cijelo područje EGP-a (uvodne izjave 1001. do 1003. pobijane odluke).

- 25 Usto, Komisija je primijenila dodatni iznos od 16 % na temelju točke 25. Smjernica iz 2006. kako bi osigurala dovoljno odvraćajući učinak izrečene novčane kazne (uvodna izjava 1009. pobijane odluke).
- 26 Kad je riječ o koeficijentu množenja koji se odnosi na trajanje povrede, na temelju točke 26. trećeg stavka Obavijesti o suradnji iz 2006. Komisija je prvom tužitelju odobrila djelomično oslobođenje od novčane kazne za trajanje povrede u razdoblju od 26. lipnja 1998. do 28. kolovoza 2003. zato što je dostavio odlučujuće dokaze za utvrđivanje dodatnih činjenica koje jačaju trajanje povrede za to razdoblje (vidjeti uvodnu izjavu 1087. pobijane odluke).
- 27 Stoga je Komisija u pogledu prvog tužitelja utvrdila koeficijent množenja od 8,65 za razdoblje od 29. kolovoza 2003. do 23. travnja 2012., a nije uzela u obzir razdoblje od 26. lipnja 1998. do 28. kolovoza 2003. (vidjeti točku 26. ove presude). Kad je riječ o drugom tužitelju, Komisija je utvrdila koeficijent množenja od 5,22 za razdoblje od 1. veljače 2007. do 23. travnja 2012. (uvodna izjava 1007., tablica 1. i bilješka na dnu stranice 1658. pobijane odluke).
- 28 Komisija je stoga utvrdila osnovni iznos novčane kazne od 61 434 000 eura za prvog tužitelja i osnovni iznos novčane kazne od 39 598 000 eura za drugog tužitelja (uvodna izjava 1010. pobijane odluke).
- 29 Kao drugo, kad je riječ o prilagodbi osnovnog iznosa novčanih kazni, Komisija je najprije odbila tužiteljima odobriti dodatno smanjenje novčane kazne na temelju točke 37. Smjernica iz 2006. (uvodne izjave 1052. i 1053. pobijane odluke).
- 30 Nadalje, Komisija nije utvrdila postojanje nikakve otežavajuće ili olakotne okolnosti u pogledu tužitelja (uvodna izjava 1054. pobijane odluke).
- 31 Zatim, Komisija je primijenila gornju granicu od 10 % ukupnog prihoda ostvarenog u prethodnoj poslovnoj godini na temelju članka 23. stavka 2. Uredbe br. 1/2003 (uvodne izjave 1057. i 1058. pobijane odluke).
- 32 Naposljetku, nakon primjene gornje granice od 10 %, Komisija je tužiteljima, na temelju točke 26. prvog stavka druge alineje Obavijesti o suradnji iz 2006., odobrila smanjenje od 30 % iznosa novčane kazne koja bi im u protivnom bila izrečena, s obzirom na to da je smatrala da su oni bili drugi poduzetnik koji je dostavio dokaze sa znatnom dodanom vrijednošću (uvodne izjave 1082. i 1083. pobijane odluke).
- 33 Usto, Komisija je tužiteljima odbila odobriti djelomično oslobođenje od novčane kazne u pogledu težine povrede, na temelju navedene točke 26. trećeg stavka jer joj dokazi koje su tužitelji dostavili nisu omogućili da utvrdi dodatne činjenične elemente koji jačaju težinu povrede (uvodne izjave 1093. do 1096. pobijane odluke).
- 34 Komisija je stoga tužiteljima izrekla ukupni iznos novčanih kazni od 28 424 000 eura (uvodna izjava 1139. pobijane odluke).

[*omissis*]

II. Postupak i zahtjevi stranaka

- 36 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 4. lipnja 2018. tužitelji su pokrenuli ovaj postupak.
- 37 Dana 27. rujna 2018. tajništvu Općeg suda podnesen je Komisijin odgovor na tužbu.
- 38 Replika i odgovor na repliku podneseni su tajništvu Općeg suda 21. studenoga 2018. odnosno 29. siječnja 2019.
- 39 Na prijedlog drugog vijeća Opći sud je odlučio, u skladu s člankom 28. svojeg Poslovnika, uputiti predmet proširenom sastavu.
- 40 Budući da je sastav vijeća Općeg suda izmijenjen, u skladu s člankom 27. stavkom 5. Poslovnika, sutkinja izvjestiteljica raspoređena je u deveto vijeće, kojemu je slijedom toga dodijeljen ovaj predmet.
- 41 Na prijedlog sutkinje izvjestiteljice Opći sud (deveto prošireno vijeće) odlučio je otvoriti usmeni dio postupka te je u okviru mjera upravljanja postupkom predviđenih u članku 89. Poslovnika postavio strankama pisana pitanja, pozivajući ih da na njih odgovore na raspravi.
- 42 Opći sud saslušao je na raspravi od 21. listopada 2020. izlaganja stranaka i njihove odgovore na njegova pisana i usmena pitanja.
- 43 Nakon smrti suca B. Berkea, koji je preminuo 1. kolovoza 2021., tri suca čije potpise nosi ova presuda nastavila su s vijećanjima u skladu s člankom 22. i člankom 24. stavkom 1. Poslovnika.
- 44 Tužitelji od Općeg suda zahtijevaju da:
- poništi pobijanu odluku u dijelu u kojem se odnosi na njih i, posebice, poništi članak 1. točku (h), članak 2. točke (k) i (l) i članak 4. pobijane odluke;
 - smanji iznos novčanih kazni koje su im izrečene;
 - naloži Komisiji snošenje troškova postupka.
- 45 Komisija od Općeg suda zahtijeva da:
- odbije tužbu;
 - naloži tužiteljima snošenje troškova.

III. Pravo

[*omissis*]

B. Meritum

- 1 Tužitelji ističu dva tužbena razloga u prilog svojim zahtjevima za poništenje novčanih kazni koje su im izrečene kao i zahtjevima za smanjenje iznosa tih novčanih kazni. Prvi tužbeni razlog odnosi se na Komisijino odbijanje da tužiteljima odobri djelomično oslobođenje od novčane kazne zbog dokaza koje su podnijeli, a koji se odnose na dodatne činjenične elemente koji jačaju težinu povrede. Drugi tužbeni razlog odnosi se na Komisijino odbijanje da odstupi od opće metode predviđene Smjernicama iz 2006. i odobri smanjenje iznosa novčane kazne na temelju točke 37. tih smjernica.

1. Zahtjevi za poništenje pobijane odluke

[omissis]

a) Prvi tužbeni razlog, koji se odnosi na Komisijino odbijanje da tužiteljima odobri djelomično oslobođenje od novčane kazne zbog dokaza koje su podnijeli, a koji se odnose na dodatne činjenične elemente koji jačaju težinu povrede

- 59 U okviru prvog tužbenog razloga tužitelji u biti tvrde da je Komisija pogriješila kada im je odbila odobriti djelomično oslobođenje od novčane kazne na temelju točke 26. trećeg stavka Obavijesti o suradnji iz 2006., s obzirom na to da su dokazi koje su dostavili u vezi sa sastancima ECC i CUP Komisiji omogućili da ojača težinu povrede.

[omissis]

2) Drugi dio prvog tužbenog razloga, koji se temelji na pogrešci koja se tiče prava u primjeni točke 26. trećeg stavka Obavijesti o suradnji iz 2006.

[omissis]

i) Prvi prigovor, koji se temelji na pogrešci koja se tiče prava jer je Komisija utvrdila odgovornost tužitelja zbog njihova sudjelovanja na sastancima ECC i CUP

- 78 Tužitelji tvrde da je Komisija pogriješila kada je upotrijebila dokaze koje su oni podnijeli u vezi sa sastancima CUP i ECC kako bi ih smatrала odgovornima za sve elemente povrede, uključujući i za te sastanke. Naime, tužitelji su bili prvi koji su podnijeli dokaze u vezi sa sastancima CUP za čije postojanje Komisija nije znala do tog dana. Usto, tužitelji su jedini podnijeli dokaze u vezi sa sastancima ECC.

- 79 Komisija osporava te argumente.

- 80 U ovom slučaju valja utvrditi da je, s jedne strane, Komisija utvrdila odgovornost prvog tužitelja zbog njegova izravnog sudjelovanja u zabranjenom sporazumu od 26. lipnja 1998. do 23. travnja 2012. i odgovornost drugog tužitelja u njegovu svojstvu društva majke prvog tužitelja za razdoblje od 1. veljače 2007. do 23. travnja 2012. (točke 17. i 18. ove presude).

- 81 S druge strane, Komisija je smatrala da su tužitelji bili jedini koji su dostavili dokaze o protutržišnim razgovorima koji su se održavali od 1998. do 2004. godine, osim jednog razgovora koji se dogodio tijekom 2003., i da su joj ti dokazi omogućili da produži trajanje povrede na razdoblje od 26. lipnja 1998. do 28. kolovoza 2003. (uvodna izjava 1080. i bilješke na dnu stranica 1708. i 1709. pobijane odluke).
- 82 Usto, Komisija je smatrala da su tužitelji bili prvi koji su dostavili dokaze u vezi sa sastancima CUP (uvodne izjave 1080. i 1096. te bilješka na dnu stranice 1710. pobijane odluke) i da su joj ti dokazi omogućili da otkrije drugi funkcionalni aspekt zabranjenog sporazuma, odnosno postojanje, prirodu i sadržaj sastanaka CUP, organiziranih između 2006. i 2008. (uvodna izjava 1080. i bilješka na dnu stranice 1710. pobijane odluke).
- 83 Nakon tih razmatranja, s jedne strane, Komisija je prvom tužitelju odobrila djelomično oslobođenje od novčane kazne na temelju točke 26. trećeg stavka Obavijesti o suradnji iz 2006. za razdoblje povrede od 26. lipnja 1998. do 28. kolovoza 2003. Naime, iako je Komisija utvrdila odgovornost prvog tužitelja zbog njegova izravnog sudjelovanja u zabranjenom sporazumu u razdoblju od 26. lipnja 1998. do 23. travnja 2012., ona prilikom određivanja koeficijenta množenja za trajanje sudjelovanja u povredi nije uzela u obzir razdoblje od 26. lipnja 1998. do 28. kolovoza 2003. (vidjeti točke 17. i 26. ove presude).
- 84 Stoga, Komisija je smatrala da razdoblje koje odgovara tom djelomičnom oslobođanju od kazne, koje je odobreno u pogledu trajanja povrede, obuhvaća razdoblje tijekom kojeg su se održali svi sastanci ECC, osim sastanka od 7. studenoga 2003. (vidjeti uvodne izjave 78. i 80. i bilješku na dnu stranice 128. pobijane odluke kao i točke 12. i 26. ove presude).
- 85 S druge strane, Komisija je smatrala da joj dokazi koje su tužitelji podnijeli, a koji se odnose na sastanke ECC i CUP, nisu omogućili da utvrdi dodatne činjenične elemente koji jačaju težinu povrede. Slijedom toga, Komisija je tužiteljima odbila odobriti djelomično oslobođenje od novčane kazne u pogledu težine povrede na temelju točke 26. trećeg stavka Obavijesti o suradnji iz 2006. (vidjeti točku 33. ove presude.)
- 86 Osim toga, s obzirom na sve dokaze koje su dostavili tužitelji, Komisija je ocijenila da ih treba smatrati drugim poduzetnikom koji je pružio znatnu dodanu vrijednost (uvodne izjave 1082. i 1083. pobijane odluke). Stoga je Komisija tužiteljima odobrila smanjenje od 30 % iznosa novčane kazne koja bi im u protivnome bila izrečena, u skladu s točkom 26. prvim stavkom drugom alinejom Obavijesti o suradnji iz 2006. (vidjeti točku 32. ove presude).
- 87 U tom kontekstu valja istaknuti da, suprotno tvrdnjama tužitelja, Komisija nije počinila pogrešku kada ih je smatrala odgovornima za povredu u skladu s onim što je navedeno u točki 80. ove presude.
- 88 Naime, djelomično oslobođenje od novčane kazne predviđeno točkom 26. trećim stavkom Obavijesti o suradnji iz 2006. odnosi se samo na iznos novčane kazne. Kao što je to navedeno u točki 75. ove presude, kada su ispunjeni uvjeti za ostvarivanje navedenog djelomičnog oslobođenja, jedino što iz toga proizlazi jest da se Komisija ne može osloniti na dokaze o kojima je riječ kako bi utvrdila težinu ili trajanje povrede podnositelja zahtjeva za primjenu oslobođenja od kazne. Drugim riječima, u tom slučaju Komisija pri određivanju iznosa novčane kazne ne uzima u obzir te činjenice.

- 89 Prema tome, djelomično oslobođenje od novčane kazne, predviđeno u točki 26. trećem stavku Obavijesti o suradnji iz 2006., nema nikakav utjecaj na opseg odgovornosti za povredu utvrđenu u pogledu poduzetnika na koje se primjenjuje takvo oslobođenje.

[omissis]

- 91 Stoga treba odbiti prvi prigovor drugog dijela prvog tužbenog razloga, koji se temelji na pogrešci koja se tiče prava u dijelu u kojem je Komisija utvrdila odgovornost tužitelja zbog njihova sudjelovanja na sastancima ECC i CUP.

ii) Drugi prigovor, koji se temelji na pogrešci koja se tiče prava u dijelu u kojem je Komisija zaključila da dokazi koje su tužitelji podnijeli nisu imali utjecaja na težinu povrede

- 92 Tužitelji osporavaju Komisijin zaključak iz uvodnih izjava 1094. i 1096. pobijane odluke prema kojem dokazi koje su oni podnijeli u vezi sa sastancima ECC i CUP nisu imali utjecaja na težinu povrede. Prema mišljenju tužitelja ti su dokazi omogućili utvrđivanje da je povreda obuhvaćala i sporazume o cijenama i da stoga nije bila ograničena na razgovore o cijenama te o ponudi i potražnji. Štoviše, ti su dokazi dokazivali postojanje mehanizama upozorenja i nadzora čija je svrha bila osigurati da poduzetnici poštuju sporazume u području cijena. Stoga su ti dokazi bili odlučujući za jačanje težine povrede. U prilog svojem stajalištu tužitelji se pozivaju na presude od 21. siječnja 2016., Galp Energía España i dr./Komisija (C-603/13 P, EU:C:2016:38) i od 26. travnja 2007., Bolloré i dr./Komisija (T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 i T-136/02, EU:T:2007:115).

- 93 Komisija osporava te argumente.

- 94 Kao što je navedeno u točkama 73. i 74. ove presude, pravo na djelomično oslobođenje od novčane kazne predviđeno točkom 26. trećim stavkom Obavijesti o suradnji iz 2006. zahtijeva ispunjenje više uvjeta, odnosno da je predmetni poduzetnik bio prvi koji je podnio odlučujuće dokaze u smislu točke 25. navedene obavijesti, da su ti dokazi omogućili utvrđivanje dodatnih činjenica u odnosu na one koje Komisija može utvrditi i da te dodatne činjenice jačaju težinu ili trajanje povrede.

- 95 Iz toga proizlazi da za primjenu točke 26. trećeg stavka Obavijesti o suradnji iz 2006. nije dovoljno da su dokazi odlučujući u smislu točke 25. te obavijesti, nego je još potrebno da Komisiji omogućuju da utvrdi dodatne činjenične elemente koji jačaju težinu ili trajanje povrede (presuda od 29. veljače 2016., Deutsche Bahn i dr./Komisija, T-267/12, neobjavljena, EU:T:2016:110, t. 405.).

- 96 U ovom slučaju Komisija je smatrala da je prvi tužitelj bio jedini koji je podnio dokaze u vezi sa sastancima ECC i da su tužitelji bili prvi koji su dostavili dokaze u vezi sa sastancima CUP. Komisija je smatrala da su joj dokazi koje je prvi tužitelj dostavio u vezi sa sastancima ECC omogućili da produži trajanje povrede te mu je zbog toga odobrila djelomično oslobođenje od novčane kazne za razdoblje od 26. lipnja 1998. do 28. kolovoza 2003. (vidjeti točke 80. do 84. ove presude.).

- 97 Međutim, Komisija je smatrala da joj navedeni dokazi, osobito oni koji se odnose na sastanke CUP, nisu omogućili da utvrdi dodatne činjenične elemente koji jačaju težinu povrede (uvodne izjave 1094. i 1096. pobijane odluke). Slijedom toga, odbila je tužiteljima odobriti djelomično oslobođenje od novčane kazne u pogledu težine povrede (vidjeti točku 85. ove presude).

- 98 U tom pogledu, iz pobijane odluke proizlazi da je Komisija ocijenila da su tijekom cijelog trajanja zabranjenog sporazuma stranke razmjenjivale informacije o cijenama, ponudi i potražnji te da su, svakako, tijekom određenih sastanaka ECC i CUP poduzetnici sklopili sporazume o cijenama. Međutim, prema mišljenju Komisije, i usklađena djelovanja i sporazumi o cijenama, kao i događaji iz kojih proizlazi koluzivno ponašanje u ovom slučaju, dio su iste teške povrede članka 101. stavka 1. UFEU-a. Stoga činjenica da su stranke sudjelovale ne samo u usklađenim djelovanjima, nego i u sporazumima, nije imala nikakav utjecaj na težinu povrede. Usto, prema Komisijinu mišljenju, sastanci ECC i CUP nisu se sadržajno razlikovali od drugih multilateralnih sastanaka navedenih u točki 12. ove presude, koji su bili dio iste jedinstvene i trajne povrede koja je predmet pobijane odluke (vidjeti uvodne izjave 72., 1094. i 1096. pobijane odluke).
- 99 Konkretno, kad je riječ o sastancima CUP, Komisija je smatrala da, uzimajući u obzir razdoblje tijekom kojeg su se održali ti sastanci te njihovu prirodu i činjenicu da su se oni održavali usporedno sa sastancima MK, činjenica da su tužitelji otkrili postojanje sastanaka CUP nije povisila ni trajanje ni težinu povrede (vidjeti uvodnu izjavu 1096. pobijane odluke).
- 100 Isto tako, kad je riječ o nadzoru koji se provodio u okviru sastanaka CUP, Komisija je smatrala da taj nadzor nije bio posebnost zabranjenog sporazuma koja bi mogla utjecati na težinu povrede, osobito s obzirom na to da poduzetnici općenito nadziru svoje međusobno ponašanje i izvan sastanaka CUP (vidjeti uvodnu izjavu 716. pobijane odluke).
- 101 Iz toga proizlazi da je Komisija zaključila da ni sastanci ECC ni sastanci CUP nisu bili drukčije prirode od drugih koluzivnih ponašanja u ovom slučaju, a sva ona predstavljaju usklađeno djelovanje i ili sporazume o cijenama koji su bili dio iste ozbiljne povrede članka 101. stavka 1. UFEU-a. Konkretno, kad je riječ o sastancima CUP, Komisija je zaključila, čak i da nije bilo tih sastanaka, da bi povreda bila jednakog trajanja i da bi činila jednako tešku povedu pravila tržišnog natjecanja.
- 102 Argumentacija tužitelja ne dovodi u pitanje te zaključke.
- 103 U tom pogledu, valja pojasniti da se pojam sporazuma u smislu članka 101. stavka 1. UFEU-a, kako ga tumači sudska praksa, temelji na postojanju sukladnosti volja između najmanje dvije stranke te da oblik u kojem se ta sukladnost volja stranaka očituje nije bitan, sve dok čini vjeran izraz njihovih volja (vidjeti presudu od 16. lipnja 2015., FSL i dr./Komisija, T-655/11, EU:T:2015:383, t. 413. i navedenu sudsку praksu).
- 104 Usto, pojam usklađenog djelovanja u smislu te iste odredbe odnosi se na oblik usklađivanja između poduzetnika kojim se, iako nije došao do stadija ostvarenja sporazuma u pravom smislu riječi, svjesno zamjenjuju rizici tržišnog natjecanja stvarnom suradnjom između njih (vidjeti presudu od 16. lipnja 2015., FSL i dr./Komisija, T-655/11, EU:T:2015:383, t. 414. i navedenu sudsку praksu).
- 105 Doista, prema ustaljenoj sudske praksi, pojmovi sporazuma i usklađenog djelovanja u smislu članka 101. stavka 1. UFEU-a obuhvaćaju oblike usklađivanja koji imaju istu prirodu i koji se razlikuju samo po intenzitetu i oblicima u kojima se pojavljuju (vidjeti presudu od 5. prosinca 2013., Solvay Solexis/Komisija, C-449/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:802, t. 52. i navedenu sudsку praksu; vidjeti također u tom smislu presudu od 8. srpnja 1999., Komisija/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, EU:C:1999:356, t. 132.).

- 106 Prema tome, iako pojmovi sporazuma i usklađenog djelovanja imaju djelomično različite sastavne dijelove, ti pojmovi nisu međusobno nespojivi. Stoga Komisija nije obvezna svako utvrđeno ponašanje kvalificirati kao sporazum ili usklađeno djelovanje, već može valjano kvalificirati neka od tih ponašanja kao „sporazume”, a druga kao „usklađena djelovanja” (vidjeti u tom smislu presude od 8. srpnja 1999., Komisija/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, EU:C:1999:356, t. 132. i od 16. lipnja 2015., FSL i dr./Komisija, T-655/11, EU:T:2015:383, t. 453.).
- 107 Stoga, dvostruku kvalifikaciju povrede sporazumom „i/ili” usklađenim djelovanjem treba shvatiti tako da označava složenu cjelinu koja sadržava činjenične elemente od kojih su neki kvalificirani kao sporazum, a drugi kao usklađena djelovanja u smislu članka 101. stavka 1. UFEU-a, koji ne predviđa posebnu kvalifikaciju za tu vrstu složene povrede (vidjeti u tom smislu presudu od 17. svibnja 2013., MRI/Komisija, T-154/09, EU:T:2013:260, t. 165. i navedenu sudsku praksu).
- 108 To je slučaj u ovom predmetu. Naime, Komisija je pobijanom odlukom utvrdila postojanje jedinstvene i trajne povrede članka 101. UFEU-a i članka 53. Sporazuma o EGP-u koja se sastoji od sporazuma i ili usklađenih djelovanja čiji je cilj bio usklađivanje cjenovnih politika u sektoru elektrolitskih kondenzatora od aluminija i tantala (vidjeti točke 9. i 10. ove presude).
- 109 Konkretno, iz uvodnih izjava 704. do 743. pobijane odluke proizlazi da je Komisija smatrala da, s obzirom na to da je predmetna povreda bila složena i dugotrajna, ona nije trebala kvalificirati ponašanja kao sporazum ili usklađeno djelovanje. U tom pogledu, Komisija je najprije smatrala da su svi protutružni razgovori, navedeni u točkama 12. i 13. ove presude, imali isti protutružni cilj, odnosno usklađivanje cjenovnih politika. Nadalje, Komisija je pojasnila da su postupanja poduzetnika uključivala i razmjenu informacija o cijenama, razmjenu informacija o ponudi i potražnji te sklapanje sporazuma o cijenama, zajedno s mehanizmom praćenja i mehanizmom nadzora kako bi se osigurala njihova primjena. Usto, Komisija je smatrala da taj mehanizam nadzora nije bio posebnost zabranjenog sporazuma jer, neovisno o postojanju takvog mehanizma, poduzetnici općenito nadziru svoje međusobno ponašanje. Konačno, Komisija je smatrala da su ta ponašanja imala oblik sporazuma i ili usklađenih djelovanja te da su slijedila opći plan s jedinstvenim protutružnim ciljem.
- 110 Doduše, točno je da je Komisija u pobijanoj odluci navela sastanke ECC i CUP kao primjere multilateralnih sastanaka na kojima su poduzetnici sklapali sporazume o cijenama, uz mehanizam praćenja i nadzorni mehanizam kako bi se osigurala njihova primjena (vidjeti uvodnu izjavu 715. točku (c) pobijane odluke).
- 111 Međutim, Komisija je ipak smatrala da su svi multilateralni sastanci opisani u točki 12. ove presude imali zajedničke značajke i da je cilj razgovora vodenih tijekom multilateralnih sastanaka ostao isti ili uvelike sličan tijekom cijelog razdoblja povrede (uvodne izjave 70. do 72. i 741. pobijane odluke). Nadalje, smatrala je da mehanizam nadzora nije bio posebnost zabranjenog sporazuma jer poduzetnici izvršavaju opći i međusobni nadzor izvan tog mehanizma (uvodna izjava 716. pobijane odluke).
- 112 Stoga, s obzirom na sudsku praksu navedenu u točkama 105. do 107. ove presude, valja istaknuti da u okviru ove složene povrede, koja je uključivala više poduzetnika koji su ostvarivali zajednički cilj usklađivanja cjenovnih politika tijekom više godina, Komisija nije trebala precizno kvalificirati svako protupravno ponašanje kao sporazum ili usklađeno djelovanje. U svakom slučaju, ta dva oblika povrede navedena su u članku 101. UFEU-a.

- 113 Iz toga proizlazi da se u ovom slučaju ne može utvrditi razlika između navodne veće ozbiljnosti povrede „sporazumom” i manje ozbiljnosti povrede „usklađenim djelovanjem”. Naime, u kontekstu kao što je ovaj, u kojem su se protupravna ponašanja kvalificirala kao sporazumi „i/ili” usklađeno djelovanje bez njihova razlikovanja, pri čemu svako od njih potvrđuje postojanje složene, jedinstvene i trajne povrede članka 101. UFEU-a, precizna kvalifikacija tih ponašanja kao sporazuma ili usklađenih djelovanja ne može dovesti do utvrđenja razlike između ozbiljnosti svakog od tih ponašanja.
- 114 Naprotiv, precizna kvalifikacija svakog protupravnog ponašanja koje čini zabranjeni sporazum ili usklađeno djelovanje ne može imati utjecaj na ozbiljnost povrede s obzirom na to da su ta dva oblika povrede navedena u članku 101. stavku 1. UFEU-a i da njime nije predviđena posebna kvalifikacija za složenu vrstu povrede, poput one u ovom slučaju.
- 115 Osim toga, valja istaknuti da presude od 21. siječnja 2016., Galp Energía España i dr./Komisija (C-603/13 P, EU:C:2016:38) i od 26. travnja 2007., Bolloré i dr./Komisija (T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 i T-136/02, EU:T:2007:115), na koje se pozivaju tužitelji, nisu nikakva potpora njihovu stajalištu. Za razliku od ovog predmeta, predmeti koji su doveli do tih dviju presuda odnosili su se na situacije u kojima je sudjelovanje bilo ograničenje, tj. čak i nije bilo sudjelovanja, u određenim elementima zabranjenog sporazuma poput mehanizama naknade ili nadzora (vidjeti presude od 21. siječnja 2016., Galp Energía España i dr./Komisija, C-603/13 P, EU:C:2016:38, t. 28., 29., 78., 86. i 93. i od 26. travnja 2007., Bolloré i dr./Komisija, T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 i T-136/02, EU:T:2007:115, t. 418., 439., 563. i 566.). Isto tako, za razliku od navedenih predmeta, u ovom predmetu nije utvrđen nijedan sustav nadzora ili drugi neovisan mehanizam kao zasebna sastavnica povrede na koju se odnosi pobijana odluka.
- 116 U ovom slučaju iz pobijane odluke proizlazi, s jedne strane, da je Komisija utvrdila udio prihoda od prodaje na temelju težine povrede na 16 %. U tom pogledu, Komisija je uzela u obzir prirodu povrede, odnosno činjenicu da se ona sastojala od horizontalnih „sporazuma” o usklađivanju cijena koji se nalaze među najtežim povredama članka 101. UFEU-a. Usto, uzela je u obzir zemljopisni doseg povrede navodeći da se ona protezala na cijelo područje EGP-a (vidjeti točku 24. ove presude).
- 117 S druge strane, Komisija je smatrala da mehanizam nadzora o kojem se raspravljalo na sastancima CUP nije bio posebnost zabranjenog sporazuma s obzirom na to da poduzetnici izvršavaju opći i međusobni nadzor izvan tog mehanizma (vidjeti točku 111. ove presude).
- 118 Stoga, za razliku od predmeta u kojima su donesene presude navedene u točki 115. ove presude, povreda o kojoj je riječ u ovom slučaju nema druge elemente koji bi bili neovisni u odnosu na sve sporazume i/ili usklađena djelovanja koji su imali za cilj usklađivanje cjenovnih politika, a koji čine tu povredu. Konkretno, sastanci CUP bili su dio svih tih sporazuma i/ili usklađenih djelovanja i nisu ih obilježavale posebnosti koje su mogle imati poseban utjecaj na težinu povrede (vidjeti točke 98. i 99. ove presude).
- 119 S obzirom na sve prethodno navedeno, valja istaknuti da Komisija nije počinila pogrešku time što je smatrala da tužitelji nisu podnijeli dokaze na temelju kojih su se mogle utvrditi dodatne činjenice koje su ojačavale težinu povrede.
- 120 Drugi prigovor drugog dijela prvog tužbenog razloga stoga treba odbiti.

[omissis]

3) Treći dio prvog tužbenog razloga, koji se temelji na povredi načela jednakog postupanja

131 U okviru trećeg dijela prvog tužbenog razloga tužitelji tvrde da im je Komisija trebala odobriti smanjenje osnovnog iznosa novčane kazne za najmanje 3 %, što je jednako smanjenju koje je odobrila poduzetnicima za koje nije utvrđeno sudjelovanje u određenim skupinama sastanaka, odnosno Sanyu, NEC Tokinu (Nec Corp. i Tokin Corp.), Matsuu i Nichiconu. Time što nije tako postupila, Komisija je prema sudionicima u zabranjenom sporazumu koji su prikrili činjenične elemente povrede u pogledu određenih skupina sastanaka postupila povoljnije nego prema tužiteljima koji su otkrili postojanje jedne od tih skupina sastanaka.

132 Komisija osporava te argumente.

[omissis]

134 U ovom slučaju valja istaknuti da se argument tužiteljâ temelji na pogrešnoj usporedbi pojma djelomično oslobođenje od novčane kazne, kako je predviđen točkom 26. trećim stavkom Obavijesti o suradnji iz 2006., i olakotnih okolnosti koje Komisija mora uzeti u obzir, poput onih navedenih u točki 29. Smjernica iz 2006.

135 Naime, kao prvo, situacija tužiteljâ nije činjenično usporediva sa situacijom drugih sudionika u zabranjenom sporazumu koje oni navode.

136 S jedne strane, kad je riječ o sudjelovanju na sastancima CUP kao i na sastancima MK, valja utvrditi da je Komisija smatrala da je prvi tužitelj u njima sudjelovao (vidjeti uvodne izjave 88. i 95. pobijane odluke), što, uostalom, tužitelji ne osporavaju.

137 Suprotno tomu, Komisija je smatrala da sudjelovanje društava Sanyo, NEC Tokin i Matsuo na sastancima CUP nije utvrđeno i da ništa ne dokazuje da su ta društva za njih znala (uvodne izjave 754., 759. i 764. pobijane odluke). Isto tako, Komisija je smatrala da sudjelovanje društva Nichicon na sastancima MK nije utvrđeno i da ništa ne dokazuje da je ono za njih znalo (uvodna izjava 761. pobijane odluke).

138 S druge strane, kad je riječ o suradnji u Komisijinoj istrazi, valja utvrditi da su tužitelji dostavili dokaze koji su Komisiji omogućili utvrđivanje postojanja, prirode i sadržaja sastanaka CUP (vidjeti točku 82. ove presude), što nije bio slučaj u pogledu društava Sanyo, NEC Tokin, Matsuo i Nichicon.

139 Stoga se činjenična situacija tužitelja i ona društava Sanyo, NEC Tokin, Matsuo i Nichicon znatno razlikuju.

140 Kao drugo, te dvije situacije nisu usporedive s pravnog stajališta. S jedne strane, Komisija je trebala ocijeniti treba li nesudjelovanje u određenim protutrvžišnim razgovorima društava Sanyo, NEC Tokin, Matsuo i Nichicon uzeti u obzir u okviru olakotnih okolnosti u smislu točke 29. Smjernica iz 2006. S druge strane, u okviru Obavijesti o suradnji iz 2006. ta je institucija trebala ocijeniti je li suradnja tužiteljâ u njezinoj istrazi trebala dovesti do toga da im se odobri djelomično oslobođenje od novčane kazne.

- 141 U tom pogledu, valja podsjetiti na to da, kad je riječ o povredama koje su obuhvaćene područjem primjene Obavijesti o suradnji iz 2006., u načelu, zainteresirana osoba ne može valjano prigovoriti Komisiji da nije u obzir uzela njezin stupanj suradnje kao olakotnu okolnost, izvan pravnog okvira navedene obavijesti (vidjeti presudu od 29. veljače 2016., EGL i dr./Komisija, T-251/12, neobjavljena, EU:T:2016:114, t. 190. i navedenu sudsku praksu).
- 142 Stoga se suradnja tužiteljâ ne može vrednovati izvan područja primjene Obavijesti o suradnji iz 2006., a konkretno, kao olakotna okolnost na temelju točke 29. Smjernica iz 2006. U tom pogledu valja istaknuti da se, u skladu s četvrtom alinejom te točke, olakotnom okolnošću koja može dovesti do smanjenja osnovnog iznosa novčane kazne može smatrati činjenica da je poduzetnik o kojem je riječ stvarno surađivao s Komisijom u opsegu koji premašuje područje primjene Obavijesti o oslobođanju od kazne i koji premašuje njegovu zakonsku obvezu suradnje.
- 143 Osim toga, suprotno onomu što se čini da proizlazi iz argumentacije tužiteljâ, uvjeti koji mogu opravdati primjenu olakotnih okolnosti ni na koji način nisu usporedivi s uvjetima koji se zahtijevaju za primjenu djelomičnog oslobođenja od novčane kazne, osobito kad je riječ o ocjeni težine činjenica o kojima je riječ.
- 144 Kao što to proizlazi iz sudske prakse, Komisija može uzeti u obzir težinu sudjelovanja poduzetnika u povredi i posebne okolnosti predmeta bilo prilikom ocjene težine povrede u smislu članka 23. Uredbe br. 1/2003 ili prilikom prilagodbe osnovnog iznosa s obzirom na olakotne i otegotne okolnosti (presuda od 11. srpnja 2013., Team Relocations i dr./Komisija, C-444/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:464, t. 104. i 105.; vidjeti također presudu od 26. siječnja 2017., Laufen Austria/Komisija, C-637/13 P, EU:C:2017:51, t. 71. i navedenu sudsku praksu.)
- 145 Nasuprot tomu, iz točke 26. trećeg stavka Obavijesti o suradnji iz 2006. proizlazi da se djelomični imunitet od novčane kazne odobrava, među ostalim, kada podnositelj zahtjeva za primjenu oslobođenja od kazne dostavi Komisiji dokaze koje ona iskoristi za utvrđivanje dodatnih činjeničnih elemenata koji jačaju težinu povrede, odnosno opću težinu povrede.
- 146 U ovom slučaju, s jedne strane, smanjenjem od 3 % odobrenim društvima Sanyo, NEC Tokin, Matsuo i Nichicon, uzima se u obzir relativna težina njihova sudjelovanja u povredi, odnosno njihovo nesudjelovanje u određenim skupinama sastanaka.
- 147 S druge strane, odbijanje priznavanja tužiteljima djelomičnog oslobođenja od novčane kazne u pogledu težine povrede temeljilo se na činjenici da dokazi koji se osobito odnose na sastanke CUP nisu omogućili Komisiji da ojača ukupnu težinu povrede (vidjeti točke 33. i 97. ove presude).
- 148 Iz toga slijedi da u ovom slučaju nije dokazano manje povoljno postupanje prema tužiteljima jer njihov položaj i položaj prethodno navedenih poduzetnika nije usporediv, ni s činjeničnog ni s pravnog gledišta.
- 149 Treći dio prvog tužbenog razloga i, prema tome, prvi tužbeni razlog u cijelosti stoga treba odbiti.

b) Drugi tužbeni razlog, koji se odnosi na Komisijino odbijanje da odstupi od opće metode predviđene Smjernicama iz 2006. i odobri smanjenje iznosa novčane kazne na temelju točke 37. tih smjernica

[omissis]

2) Drugi dio drugog tužbenog razloga, koji se temelji na pogrešci koja se tiče prava i povredi načela proporcionalnosti, jednakog postupanja i individualizacije kazni i sankcija

169 U okviru drugog dijela drugog tužbenog razloga tužitelji ističu pogrešku koja se tiče prava kao i povredu načela proporcionalnosti, jednakog postupanja i individualizacije kazni i sankcija kad je riječ o Komisijinu odbijanju da odstupi od opće metode predviđene Smjernicama iz 2006. i da im odobri dodatno smanjenje iznosa novčane kazne na temelju točke 37. tih smjernica.

[omissis]

174 Komisija u biti tvrdi da ona u ovom slučaju nije bila dužna odstupiti od opće metode predviđene Smjernicama iz 2006.

175 Uvodno, kao što je to navedeno u točki 58. ove presude, valja podsjetiti na to da se Smjernicama iz 2006. propisuje indikativno pravilo postupanja, od kojeg Komisija u određenom slučaju ne može odstupiti bez pružanja obrazloženja koja su u skladu s, među ostalim, načelom jednakog postupanja.

176 Usto, valja podsjetiti na faze za izračun iznosa novčanih kazni izrečenih tužiteljima koje je slijedila Komisija u ovom slučaju. Najprije, u tom pogledu iz spisa proizlazi da je osnovni iznos novčane kazne koju je trebalo izreći prvom tužitelju izračunan bez uzimanja u obzir razdoblja od 26. lipnja 1998. do 28. kolovoza 2003., s obzirom na to da mu je Komisija odobrila djelomično oslobođenje od novčane kazne za to razdoblje na temelju točke 26. trećeg stavka Obavijesti o suradnji iz 2006. (vidjeti točku 26. ove presude).

177 Tako je, nakon faza navedenih u točkama 21. do 27. ove presude, Komisija utvrdila osnovni iznos novčane kazne koju treba izreći prvom tužitelju na 61 434 000 eura i osnovni iznos novčane kazne koju treba izreći drugom tužitelju na 39 598 000 eura.

178 Nadalje, budući da je osnovni iznos novčane kazne koju je trebalo izreći prvom tužitelju prelazio 10 % prihoda ostvarenog u prethodnoj poslovnoj godini, Komisija je primijenila tu granicu te je, slijedom toga, osnovni iznos novčane kazne smanjen na 40 606 385 eura, u skladu s člankom 23. stavkom 2. drugim podstavkom Uredbe br. 1/2003 (vidjeti točku 31. ove presude).

179 Nапослјетку, на тај основни износ од 40 606 385 евра Комисија је примјенила смањење од 30 % на темељу точке 26. првог ставка друге алинеје Обавијести о сарадњи из 2006. Укупни износ новчаних казни изреčених туžитељима стога је износио 28 424 000 евра (видјети точке 32. и 34. ове presude).

180 U skladu s tim razmatranjima valja ispitati argumentaciju tužiteljâ.

181 Kao prvo, valja istaknuti da tužitelji pogrešno tvrde da iz sudske prakse proizlazi da je Komisija bila dužna odstupiti od opće metode predviđene Smjernicama iz 2006. jer je primjena metode predviđene u tim smjernicama dovela do primjene gornje granice od 10 % prihoda na više sudionika u zabranjenom sporazumu.

182 Suprotно onomu što tvrde tužitelji, njihova argumentacija nema nikakvu potporu u presudi od 16. lipnja 2011., Putters International/Komisija (T-211/08, EU:T:2011:289). U tom pogledu valja utvrditi da je Opći sud u točki 75. te presude najprije istaknuo da je točno da je množenje iznosa određenog s obzirom na vrijednost prihoda od prodaje s brojem godina sudjelovanja u povredi moglo značiti da je u okviru Smjernica iz 2006. primjena gornje granice od 10 % iz članka 23.

Uredbe br. 1/2003 od tog trenutka bila pravilo, a ne iznimka, za svakog poduzetnika koji je uglavnom djelovao samo na jednom tržištu i koji je tijekom više godina sudjelovao u zabranjenom sporazumu. Nadalje, Opći sud smatrao je da se u tom slučaju svako razlikovanje s obzirom na težinu ili olakotne okolnosti uobičajeno više ne bi moglo odraziti na novčanu kaznu koja je bila smanjena kako bi dosegnula 10 %.

- 183 Međutim, u točki 75. presude od 16. lipnja 2011., Putters International/Komisija (T-211/08, EU:T:2011:289), Opći sud je najprije samo istaknuo da nepostojanje razlikovanja koje proizlazi iz nove metode izračuna novčanih kazni u okviru Smjernica iz 2006. može zahtijevati da on izvršava svoju neograničenu nadležnost u konkretnim slučajevima u kojima primjena samo tih smjernica ne dopušta prikladno razlikovanje. Usto, kao što to proizlazi iz te iste točke 75., kao i iz točaka 81. do 87. navedene presude, Opći sud je utvrdio da je u tom slučaju Komisija pravilno zaključila da nema razloga koji bi opravdali smanjenje novčane kazne koje je zatražio tužitelj. Stoga je smatrao da nije bilo potrebno da izvršava svoju neograničenu nadležnost.
- 184 Osim toga, valja primijetiti da je, u predmetu u kojem je donesena presuda od 16. lipnja 2011., Putters International/Komisija (T-211/08, EU:T:2011:289), konačna novčana kazna koju je Komisija izrekla odgovarala maksimalnoj novčanoj kazni, odnosno novčanoj kazni koja odgovara gornjoj granici od 10 % prihoda u prethodnoj poslovnoj godini. Međutim, to ovdje nije slučaj s obzirom na to da su nakon primjene navedene gornje granice tužitelji još dobili 30 %-tно smanjenje iznosa novčane kazne koja bi im u protivnom bila izrečena (vidjeti točke 32., 178. i 179. ove presude).
- 185 Isto tako, presuda od 13. prosinca 2016., Printeos i dr./Komisija (T-95/15, EU:T:2016:722) ne pruža nikakvu potporu argumentaciji tužiteljâ. S jedne strane, u točki 50. i sljedećima te presude Opći sud razmotrio je samo pitanje je li Komisija poštovala obvezu obrazlaganja. S druge strane, u točki 51. navedene presude Opći sud ne upućuje izravno na presudu od 16. lipnja 2011., Putters International/Komisija (T-211/08, EU:T:2011:289), nego samo preuzima ono što je Komisija u tom pogledu istaknula u pobijanoj odluci.
- 186 Stoga se argumentacija žalitelja ne može valjano temeljiti na tim presudama. Općenito, ta argumentacija nije potvrđena sudskom praksom.
- 187 Naime, Sud je već utvrdio da nije protivno načelima proporcionalnosti i jednakog postupanja to da se u skladu s metodom izračuna novčanih kazni, predviđenom u Smjernicama iz 2006., poduzetniku odredi novčana kazna koja čini veći udio njegovih prihoda od udjela koji čine novčane kazne određene svakom od ostalih poduzetnika. Naime, toj metodi izračuna, koja se ne temelji na ukupnom prihodu predmetnih poduzetnika, svojstveno je to da se među poduzetnicima mogu pojaviti razlike u pogledu odnosa između tih prihoda i iznosa izrečenih im novčanih kazni (vidjeti u tom smislu presudu od 7. rujna 2016., Pilkington Group i dr./Komisija, C-101/15 P, EU:C:2016:631, t. 64.).
- 188 Nadalje, iz sudske prakse proizlazi da Komisija pri određivanju iznosa novčanih kazni nije obvezna osigurati, u slučaju kada se takve novčane kazne izriču nekolicini poduzetnika uključenih u istu povredu, da konačni iznosi novčanih kazni odražavaju razlike između predmetnih poduzetnika u pogledu njihova ukupnog prihoda (presuda od 7. rujna 2016., Pilkington Group i dr./Komisija, C-101/15 P, EU:C:2016:631, t. 65. i navedena sudska praksa).

- 189 Štoviše, Sud je utvrdio da razlika u postotku koju novčana kazna čini u ukupnom prihodu predmetnih poduzetnika zbog manje raznovrsnosti njihove djelatnosti ne može sama po sebi biti dovoljan razlog da se opravda odstupanje Komisije od metode izračuna koju si je sama odredila. Naime, to bi dovelo do davanja prednosti određenim poduzetnicima na temelju kriterija koji nisu relevantni s aspekta težine i trajanja povrede. Međutim, pri određivanju iznosa novčane kazne ne smije doći do diskriminacije između poduzetnika koji su sudjelovali u sporazumu ili usklađenom djelovanju protivnom članku 101. stavku 1. UFEU-a primjenom različitih metoda izračuna (vidjeti u tom smislu presudu od 7. rujna 2016., Pilkington Group i dr./Komisija, C-101/15 P, EU:C:2016:631, t. 66. i navedenu sudsku praksu).
- 190 Iz prethodno navedenog proizlazi da okolnost da je Komisija obvezna primijeniti gornju granicu od 10 % prihoda na osnovni iznos novčanih kazni koje treba izreći tužiteljima i drugim poduzetnicima koji „proizvode samo jedan proizvod”, prihvatajući da je potonje utvrđeno, ne nalaže Komisiji da odstupi od metode izračuna novčanih kazni predviđene Smjernicama iz 2006.
- 191 Kao drugo, valja istaknuti da, suprotno onomu što se čini da tvrde tužitelji, okolnost da je prvi tužitelj poduzetnik „koji proizvodi samo jedan proizvod” sama po sebi ne može opravdati Komisijino odstupanje od Smjernica iz 2006. kako bi odobrila smanjenje novčanih kazni izrečenih tužiteljima.
- 192 Najprije, iz sudske prakse navedene u točki 189. ove presude proizlazi da činjenica da poduzetnik koji sudjeluje u zabranjenom sporazumu ima manji proizvodni portfelj nije dovoljan razlog da opravda Komisijino odstupanje od metode izračuna novčanih kazni koju si je sama odredila. S jedne strane, metoda izračuna novčanih kazni ni u kojem se slučaju ne temelji na ukupnom prihodu poduzetnika, nego, naprotiv, na vrijednosti robe ili usluga na koje se povreda odnosi. Stoga je toj metodi svojstveno da se među poduzetnicima pojavljuju razlike u pogledu odnosa između tog prihoda i iznosa novčanih kazni koje su im izrečene. S druge strane, manja raznovrsnost djelatnosti određenih poduzetnika nije relevantan kriterij u pogledu težine i trajanja povrede te stoga ne može biti razlog za davanje prednosti tim poduzetnicima primjenom različitih metoda izračuna.
- 193 Nadalje, visoka specijalizacija tužiteljā ili najmanja raznolikost njihove djelatnosti u odnosu na druge sudionike u zabranjenom sporazumu ne mogu same po sebi biti dovoljne za utvrđivanje da je Komisija povrijedila načela jednakog postupanja i proporcionalnosti time što nije primijenila posebne kriterije za izračun iznosa novčane kazne izrečene tužiteljima. Naime, iz sudske prakse proizlazi da je dio ukupnih prihoda koji proizlaze iz prodaje proizvoda na koje se predmetna povreda odnosila najprimjereniјi za prikaz ekonomске važnosti te povrede. Stoga, s obzirom na to da tužitelji ostvaruju osobito velik, odnosno gotovo sav, dio svojeg ukupnog prihoda od proizvoda obuhvaćenih povredom, činjenica da iznos novčane kazne izrečene tužiteljima čini veći postotak ukupnog prihoda u odnosu na druge sudionike u zabranjenom sporazumu samo odražava ekonomsku važnost te povrede. Takav rezultat nije protivan načelima jednakog postupanja ili proporcionalnosti (vidjeti u tom smislu presudu od 12. srpnja 2019., Hitachi-LG Data Storage i Hitachi-LG Data Storage Korea/Komisija, T-1/16, EU:T:2019:514, t. 112. i navedenu sudsku praksu).
- 194 Naposljetku, poduzetnik poput prvog tužitelja, koji osobito velik udio svojeg ukupnog prihoda ostvaruje od proizvoda koji su obuhvaćeni zabranjenim sporazumom, ostvaruje prema tome osobito veliku dobit od tog zabranjenog sporazuma (vidjeti u tom smislu presudu od 12. prosinca 2018., Servier i dr./Komisija, T-691/14, u žalbenom postupku, EU:T:2018:922, t. 1923.).

- 195 Kao treće, u dijelu u kojem tužitelji tvrde da je Komisija u prošlosti primijenila drukčiji pristup za izračun novčanih kazni izrečenih poduzetnicima „koji proizvode samo jedan proizvod” koje premašuju gornju granicu od 10 %, dovoljno je podsjetiti na to da, prema ustaljenoj sudske praksi, Komisija nije vezana svojom ranjom praksom odlučivanja jer potonja u svakom slučaju ne čini pravni okvir za izračun iznosa novčanih kazni (vidjeti presude od 11. srpnja 2013, Team Relocations i dr./Komisija, C-444/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:464, t. 82. i navedena sudska praksa i od 7. rujna 2016., Pilkington Group i dr./Komisija, C-101/15 P, EU:C:2016:631, t. 68. i navedena sudska praksa).
- 196 Kao četvrto, valja odbiti argumente tužiteljâ koji se temelje na činjenici da primjena gornje granice od 10 % prihoda u ovom slučaju ne dopušta ni razlikovanje tužiteljâ od ostalih poduzetnika „koji proizvode jedan proizvod”, osobito u pogledu različitog trajanja njihova sudjelovanja u zabranjenom sporazumu, ni uzimanje u obzir stupnja suradnje tužiteljâ, koji se ne odražava u konačnom iznosu novčanih kazni koje su im izrečene.
- 197 U tom pogledu valja istaknuti da je, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 990. pobijane odluke, Komisija primijenila različite koeficijente množenja s obzirom na trajanje kako u odnosu na tužitelje tako i u odnosu na društva Elna i Nippon Chemi-Con (vidjeti točku 27. ove presude i uvodnu izjavu 1007., tablicu 1. pobijane odluke). Doduše, točno je da su ti koeficijenti primjenjeni na vrijednost prihoda koja je relevantna za izračun osnovnog iznosa novčanih kazni, u skladu s točkom 13. Smjernica iz 2006. (vidjeti točku 21. ove presude). Također je točno da je, uzimajući u obzir rezultat te računske operacije, Komisija trebala primijeniti gornju granicu od 10 % prihoda predviđenu u članku 23. stavku 2. drugom podstavku Uredbe br. 1/2003 kako bi osnovni iznos novčanih kazni izrečenih tim poduzetnicima smanjila ispod te granice (vidjeti uvodnu izjavu 1058. pobijane odluke).
- 198 Međutim, argumentacija tužiteljâ prema kojoj primjena gornje granice od 10 % prihoda ne bi omogućila razlikovanje tužiteljâ od ostalih poduzetnika „koji proizvode jedan proizvod” ne uzima u obzir razliku u svrsi između relevantnih kriterija za određivanje osnovnog iznosa novčane kazne i gornje granice od 10 % prihoda.
- 199 U tom pogledu valja podsjetiti na to da se, u skladu s točkom 2. Smjernica iz 2006., osnovni iznos određuje s obzirom na težinu i trajanje povrede, dok granica od 10 % prihoda ima cilj koji je različit i neovisan u odnosu na onaj kriterija težine i trajanja povrede.
- 200 Tako iz sudske prakse proizlazi da, iako se člankom 23. stavkom 2. Uredbe br. 1/2003 Komisiji dodjeljuje diskrecijska ovlast, njime se ta ovlast ipak ograničava tako da se uspostavljaju objektivni kriteriji kojih se Komisija mora držati. Naime, iznos novčane kazne koji se može izreći poduzetniku ograničen je brojčano odredivom i apsolutnom gornjom granicom, tako da je najveći iznos novčane kazne koji se može izreći određenom poduzetniku unaprijed odrediv (vidjeti presudu od 16. veljače 2017., Hansen & Rosenthal i H&R Wax Company Vertrieb/Komisija, C-90/15 P, neobjavljena, EU:C:2017:123, t. 78. i navedenu sudsку praksu).
- 201 S jedne strane, cilj je te granice izbjegći prekomjerne i neproporcionalne novčane kazne (presuda od 28. lipnja 2005., Dansk Rørindustri i dr./Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, EU:C:2005:408, t. 281.). S druge strane, njezin je cilj spriječiti izricanje novčanih kazni za koje se može predvidjeti da ih poduzetnici, s obzirom na svoju veličinu, kako je određena njihovim ukupnim prihodom, makar na približan i nesavršen način, neće biti u mogućnosti platiti. Jedina moguća posljedica takve granice jest da se iznos novčane kazne izračunan na temelju kriterija težine i trajanja povrede smanji na najvišu dopuštenu razinu kada

prelazi tu razinu. Njezina primjena podrazumijeva da poduzetnik o kojem je riječ ne plaća cjelokupnu novčanu kaznu koja bi se načelno dugovala na temelju ocjene koja se temelji na navedenim kriterijima (vidjeti presudu od 5. listopada 2011., Romana Tabacchi/Komisija, T-11/06, EU:T:2011:560, t. 257. i navedenu sudsku praksu).

- 202 Iz toga proizlazi da, iako je primjena gornje granice od 10 % prihoda vjerljiva za poduzetnike sa smanjenim portfeljem proizvoda, ta primjena ipak ne može sama po sebi utjecati na metodu izračuna iznosa novčanih kazni jer ta metoda i ta gornja granica imaju različite i neovisne ciljeve, kao što to proizlazi iz točaka 199. do 201. ove presude.
- 203 Kao peto, valja istaknuti da tužitelji pogrešno tvrde da primjena gornje granice od 10 % prihoda u ovom slučaju ne odražava stupanj suradnje tužitelja u istrazi Komisije.
- 204 Uvodno valja istaknuti da, kao što je navedeno u točki 124. ove presude, cilj Komisijina pokajničkog programa nije da se poduzetnicima koji sudjeluju u tajnim zabranjenim sporazumima omogući izbjegavanje novčanih posljedica njihove odgovornosti, nego olakšanje otkrivanja takvih praksi i, potom, tijekom upravnog postupka, pomoći Komisiji u njezinim naporima da rekonstruira relevantne činjenice u mjeri u kojoj je to moguće.
- 205 Tako se nagrada predviđena pokajničkim programom ne dodjeljuje s ciljem pravičnosti, već u zamjenu za suradnju koja je olakšala Komisijin rad (vidjeti presudu od 29. veljače 2016., EGL i dr./Komisija, T-251/12, neobjavljena, EU:T:2016:114, t. 184. i navedenu sudsku praksu).
- 206 U ovom slučaju valja utvrditi da iz pobijane odluke proizlazi da su tužitelji, kao prvo, ostvarili djelomično oslobođenje od novčane kazne za razdoblje od 26. lipnja 1998. do 28. kolovoza 2003. na temelju točke 26. trećeg stavka Obavijesti o suradnji iz 2006.; zatim, primjenu gornje granice od 10 % prihoda iz članka 23. stavka 2. drugog podstavka Uredbe br. 1/2003 i, napisljetu, smanjenje od 30 % iznosa novčane kazne koja bi im u protivnome bila izrečena na temelju točke 26. prvog stavka druge alineje navedene obavijesti (vidjeti točke 26., 31. i 32. ove presude).
- 207 Međutim, kad je riječ o djelomičnom oslobođanju od kazni za trajanje povrede, valja podsjetiti na to da je svojstveno logici politike pokajničkog programa da to djelomično oslobođanje iz točke 26. trećeg stavka Obavijesti o suradnji iz 2006. nikada neće dovesti do smanjenja konačnog iznosa novčane kazne, nego do izuzeća od primjene koeficijenta množenja na temelju trajanja kako bi se osiguralo da poduzetnicima podnositeljima zahtjeva za primjenu oslobođenja od kazne ne bude izrečena novčana kazna za razdoblje trajanja povrede za koje su oni Komisiji dostavili informacije (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 24. ožujka 2011., FRA.BO/Komisija, T-381/06, neobjavljena, EU:T:2011:111, t. 70.).
- 208 Usto, kad je riječ o primjeni gornje granice od 10 % prihoda, valja istaknuti, kao što je to Komisija primijetila u uvodnoj izjavi 1062. pobijane odluke, da činjenica da je smanjenje novčane kazne odobreno poduzetniku postalo nevažeće zbog učinaka neke druge odredbe primjenjene u korist navedenog poduzetnika, u ovom slučaju, gornje granice od 10 % njegova prihoda, u skladu s člankom 23. stavkom 2. Uredbe br. 1/2003, ne može dovesti u pitanje metodu koju je Komisija primijenila za izračun iznosa novčanih kazni.
- 209 Štoviše, Komisija je priznala da su tužitelji bili drugi poduzetnik koji je dostavio dokaze sa znatnom dodanom vrijednošću te im je odobrila smanjenje od 30 % iznosa novčane kazne koja bi im u protivnom bila izrečena, što odgovara maksimalnom postotku smanjenja predviđenom u točki 26. prvom stavku drugoj alineji Obavijesti o suradnji iz 2006.

- 210 Stoga valja odbiti argument tužiteljā koji se temelji na navodnom nepostojanju razlikovanja u pogledu njihove suradnje u Komisijinoj istrazi. Naprotiv, iz prethodno navedenoga proizlazi da je u ovom slučaju primjena gornje granice od 10 % prihoda kao i smanjenja od 30 % na temelju suradnje dovela do značajnog smanjenja novčane kazne koja se na njih odnosi. Naime, osnovni iznos novčane kazne određen je na 61 434 000 eura za prvog tužitelja i na 39 598 000 eura za drugog tužitelja, odnosno na ukupan iznos od 101 032 000 eura, dok je konačni iznos novčane kazne iznosio 28 424 000 eura (vidjeti točke 177. i 179. ove presude).
- 211 S obzirom na sva prethodna razmatranja, u ovom slučaju nije dokazana povreda načela proporcionalnosti i jednakog postupanja primjenom metode izračuna novčanih kazni koja je predviđena Smjernicama iz 2006.
- 212 Osim toga, kad je riječ o načelu individualizacije kazni i sankcija, valja podsjetiti na to da to načelo zahtijeva, u skladu s člankom 23. stavkom 3. Uredbe br. 1/2003, da se iznos novčane kazne za čije plaćanje postoji solidarna odgovornost određuje ovisno o težini povrede za koju je predmetni poduzetnik pojedinačno odgovoran i o njezinom trajanju (vidjeti presudu od 19. lipnja 2014., FLS Plast/Komisija, C-243/12 P, EU:C:2014:2006, t. 107. i navedenu sudsku praksu). Iz toga proizlazi da je Komisija prilikom utvrđivanja vanjskog odnosa solidarnosti osobito dužna poštovati načelo individualizacije kazni i sankcija (presuda od 10. travnja 2014., Komisija/Siemens Österreich i dr. i Siemens Transmission & Distribution i dr./Komisija, C-231/11 P do C-233/11 P, EU:C:2014:256, t. 52.).
- 213 Međutim, argument tužiteljā ne odnosi se na osporavanje odnosa solidarnosti koji je Komisija pogrešno primijenila pri izricanju jedinstvene novčane kazne različitim poduzetnicima.
- 214 Drugi dio drugog tužbenog razloga i, slijedom toga, drugi tužbeni razlog stoga treba odbiti.

[*omissis*]

Slijedom navedenog,

OPĆI SUD (deveto prošireno vijeće)

proglašava i presuđuje:

- 1. Tužba se odbija.**
- 2. Društvima Rubycon Corp. i Rubycon Holdings Co. Ltd nalaže se snošenje vlastitih troškova kao i troškova Europske komisije.**

Costeira

Gratsias

Kancheva

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 29. rujna 2021.

Potpisi